

сім'ї, офісний простір, комп'ютер з доступом до Інтернету, доступ до бібліотеки та/або лабораторії та ін.

Метою реалізації подібних проєктів є об'єднання зусиль, наукового і освітнього потенціалу академічної спільноти, промислових компаній та адміністративних структур країн і регіонів для вирішення актуальних завдань, що стоять перед суспільством, а саме збереження наукового потенціалу України у період війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фігурська Л. В., Чернега І. С. Участь у міжнародних наукових проєктах як запорука розвитку компетенції науковців. // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» 08 - 10 кв. 2020 / Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса, 2020. С. р. 294-295.

2. Мардар М. Р., Фігурська Л. В., Левчук Ю. С. Міжнародні можливості для науковців України в умовах воєнного стану. // Збірник матеріалів IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», 13-15 квіт. 2022 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса, 2022. С. 428-429.

3. Підтримка освіти і науки України під час війни / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni>

ЦИБУЛЯ А. В.

студентка, Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ,
tsybuliaav@krok.edu.ua

ВОВЧЕНКО О. В.

к.е.н., доцент кафедри міжнародних відносин та журналістики,

РОЛЬ ЗМІ В МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

У сучасній політології засоби масової інформації (ЗМІ) часто називають «четвертою владою». І справді, політику сьогодні неможливо уявити без діяльності преси, радіо, телебачення. Роль телебачення стала такою великою, що деякі політичні діячі вважають, що той, хто контролює телебачення, контролює всю країну. Більше того, в сучасному світі, де інформація постає як основна цінність, питання про роль і місце ЗМІ в соціально-політичній структурі суспільства є наріжним як для теоретиків — політологів, соціологів, правознавців, психологів, так і для практиків — політиків, журналістів.

Початок вивчення масової комунікації як соціального явища і чинника політичного процесу пов'язується у політичній науці з іменем М. Вебера. У працях О. Тоффлера аналізується роль ЗМІ в постіндустріальному, інформаційному суспільстві. М. Фуко здійснив фундаментальне дослідження владних відносин і взаємовпливу масової інформації і влади. Невід'ємною ознакою правової демократичної держави є забезпечення свободи слова, свободи інформаційної сфери, право на висловлення думки і позиції громадянина, право на отримання й поширення інформації без перешкод. Свобода слова є основою для побудови демократії та тим без чого демократичні інститути існувати просто не можуть. У сучасному цивілізованому світі свобода слова є однією з найістотніших демократичних норм конституційного ладу. Навіть короткий огляд конституцій держав, яким притаманні стійкі демократичні традиції, засвідчує це. Для прикладу, ст. 21 конституції Італії говорить: «Преса не може підлягати дозволу або цензурі...». Свобода слова є визнаною нормою й міжнародного права. Так, у

ст. 10 Європейської конвенції з прав людини зазначається: «...кожен має право на свободу самовираження. Це включає свободу мати свою думку, отримувати та поширювати інформацію та ідеї без втручання з боку влади та незалежно від кордонів...» [1, с. 84].

Сучасна політика є боротьбою за перерозподіл ресурсів, головним серед яких є ЗМІ. Нині важливу роль у житті суспільства відіграє інформація та комунікація, у зв'язку з чим політологія приділяє все більше уваги комунікативним процесам у політичному просторі. Сучасна політична комунікація є опосередкованою квазівзаємодією, яка є формою соціальної взаємодії, що створює особливу ситуацію спілкування людей в процесі обміну символічними формами. У міру технологічного розвитку засобів передачі інформації зазнає певні зміни і система політичної комунікації, а отже – політична система як така. Це пов'язано із специфікою сучасного суспільства, в якому трансльована за допомогою ЗМІ інформація відіграє особливу роль. Нині багато дослідників розглядають інформацію як найважливіше джерело влади.

Як зауважує О. Рубанець, основна схема медіакратичної взаємодії складається з трьох елементів: політики – журналістики – аудиторії. Відповідно впливи, що відбуваються в цьому трикутнику можуть визначатися як медіакратичні. За медіакратією ЗМІ не виконують свою основну функцію – інформування суспільства, а перетворюються на пропагандистів та агітаторів, що надають свої майданчики для театралізованого дійства політичних акторів. Аудиторія виступає пасивним спостерігачем цієї картини [2, с. 415].

Фахівці виділяють два підходи до визначення медіакратії: а) етимологічний, за яким медіакратія – влада ЗМІ, бо вони фактично обирають новини, що показують, тобто формують «порядок денний» і є основними трансляторами подій. Фраза «новина не існує, якщо про неї не показує телебачення» метафорично уособлює цей підхід. Ознаки медіакратії за таким підходом: концентрація та монополізація ЗМІ; вплив медіа корпорацій та їх

власників на контент ЗМІ, на політику та поведінку аудиторії. Негативні прояви медіакратії за етимологічним підходом: формування негативних політичних думок, стимулювання байдужості, втомленості від політичної тематики, беззмістовного політичного дискурсу та конфліктного середовища обговорення, підрив соціального капіталу; деградація політичної участі еліт – зниження електоральної участі, заміна політики «змісту» на політику «обгортки»; деградація політичного процесу, зниження терміну політичне життя та розширення можливостей для влади; деградація демократичних інститутів – сакралізація політичного лідерства, зниження підзвітності політичних лідерів, перевантаження політичною інформацією; б) другий підхід до медіакратії базується на теорії політичного маркетингу, за яким фахівці знижують роль ЗМІ і стверджують, що вони не можуть бути впливовим агентом суспільно-політичного поля [3, с. 247].

Отже, ЗМІ є невід’ємним елементом процесу політичної комунікації та «зв’язною» ланкою між політикою та суспільством. Визначення ЗМІ, як «четвертої влади» підтверджує значущість діяльності та участі ЗМІ в усіх суспільно-політичних процесах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Права людини в Україні. Інформаційно-аналітичний бюлетень Українсько-Американського Бюро захисту прав людини. 1998. Вип. 21. 100 с.
2. Рубанець О. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень : монографія. К. : Парапан, 2006. 419 с.
3. Пелешишин А. Позиціонування сайтів у глобальному інформаційному середовищі : монографія. Л. : Видавництво Львівської політехніки, 2007. 260 с.